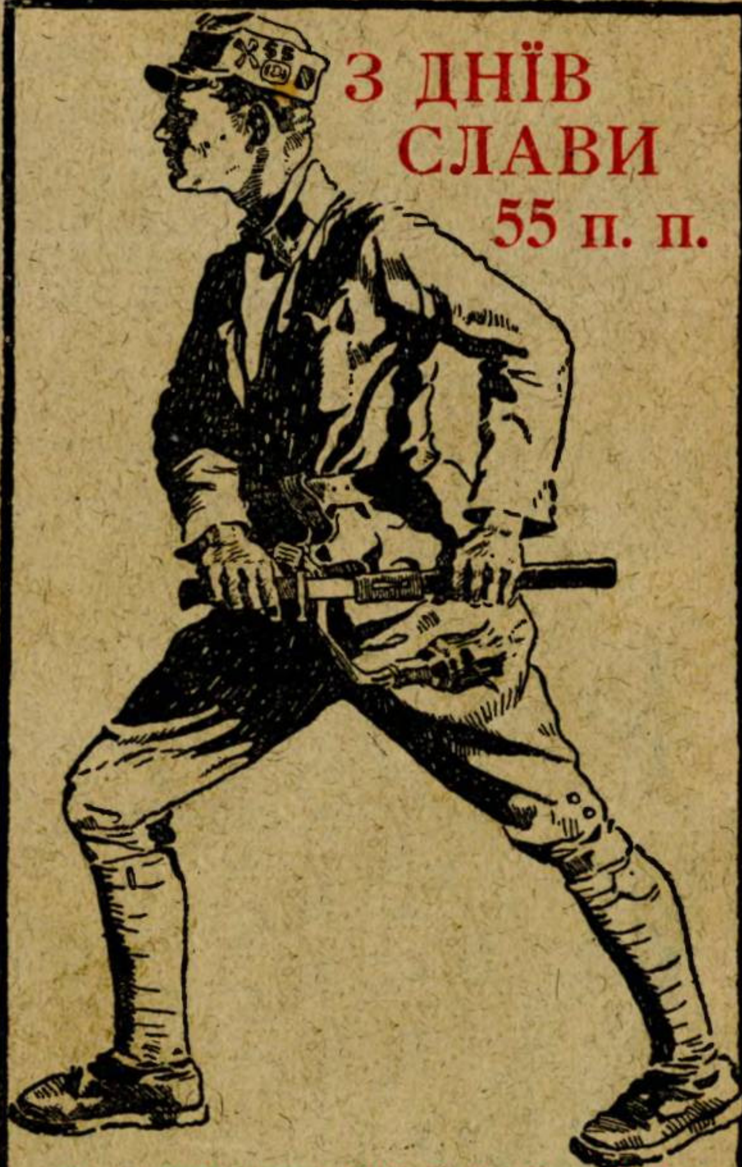

З ДНІВ СЛАВИ 55 п. п.

НА ДОХІД ВДІВ І СИРІТ ПО ПОЛЯГЛИХ ЖОВНІРАХ 55 П. П.

55тий полк в битві над Сочею.

Дня 27. жовтня дістав полк приказ в силі 7ох компаній обсадити становиска коло П. Один баталїон пішов на північ, а одну компанію вставлено між обома ґрупами, як резерву сусїдного відтинка. При першій ґрупі стояла полкова команда.

Вже в сїм дни на відтинку тім були присутні всї наші призначені до обсервованя офіцири і шаржі. З сего пабрали ми вражінє, що зі сторони Італїйцїв приготовляє єя якась більша акция. Відчувало ся докладно, як ворожа артилєрия шукала нашого фронту. На деяких місцях мож було завважати навіть довше, цїльне острілюванє.

В ночи обняв полк відтинок спокійно і без втрат.

Дня 28го вже дуже рано зачав ся сильний, ворожий огонь з тяжких гармат. Він зміцнював ся через цїлий день і не уставав навіть підчас полудневої і вечірної перерви, як то бувало нераз передтим або і пізнїйше. Тяжкі метачі мін скріпляли ще сильне дїланя ворожої артилєриї, нищили перешкоди і на многих місцях рівнали з землею наші становиска. Втрати в людях були вже на жаль також досить значні, бо не всї могли змістити ся в кавернах.

В ночи огонь змалїв, Можна було вже навіть спокійно доставити їду, а піонїри і залога усували шкоди заподіяні ворожим огнем і направляли окопи і перешкоди.

День 30. жовтня перейшов також в подібний спосіб. Замітно зріс лише ворожий огонь, яким ворог острілював місця за окопами і лучні дороги за лїнією. Найбільше докучали метачі мін ізза одної домінуючої гори. Наша артилєрия радо старала ся увільнити нас від тих прикростий, а кілька вистрілів наших 30·5 і 24 цм. мерзерів привели вороже гнїздо до мовчанки.

Аж вечір приніс нам який такий спокій. Люди сейчас з запалом и ревностию взяли ся до направлюваня заподіяних

шкід. У всїх слїдно було одушевленє и горячий запал, а скріпляли єго ще офіцири й шаржі оповіданями з пережитих воєнних пригод. Всї ми бачили ясно, що вкоротцї прийдеть ся нам без сумнїву перебути тут близьку 9ту офензиву. І ревно приготовляли ся ми до надходячих подій! Обговорювали всї можливости нападу, а вислїд тих всїх нарад і обговорювань був все той самий. У всїх однаковий, якийсь бадьорний і заохочуючий клич: „Нехай вони тільки прийдуть!“

І вони дїйсно прийшли — перший раз вже слїдуючого дня 31. жовтня. Лиш як скоро прийшли так і скоро відійшли назад. Про се якраз хочу тут оповісти:

Вже в ночи впало богато запальних ґранат в середний відтинок і знищило кілька — плечаків. Скоро день зачав ся наново огонь ворожої артилєриї. Він зростав безперериво, а коло полудня змінив ся в сильний гураґановий огонь і з незміненою силою тревав аж до 5ої години по полудни. Місцями не видно було нич тільки хмари пороху й каміня. Частїйше чим попередного дня перерване було телєфонїчне полученє, та перерва ся не тревала нїколи довго. Сьміливі телєфонїсти все находили ся на дорогах і з погордою смерти направляли сейчас заподїяні шкоди. І нїколи тому не давала ся навіть відчути перерва в телєфонїчнім полученю. Десь коло 5ої години по полудни неприятель острілював вже окопи лекшим артилєрийским огнем, а тяжку артилєріию спрямував на зади.

Хоробрі обсерватори, яких часто змінювано, а до яких много зголошувало ся добровільно, донесли около 6ої години по полудни, що наступає ворожа піхота. Яко цїль свого приступу вибрав собі неприятель полудневе крило наших становиск, та до них мав він досить значну дорогу. Сила наступаючої піхоти була велика, але оскілько можна було провірити при сьвітлї ракет, наступ сей не йшов в густо збитих рядах.

Наша славна артилєрия розпочала сейчас огонь. Всї машинові кріси вмить кинули ся до роботи, а всї шісшарти заповнили ся. Та не довго тревав наш огонь; незабаром донесено, що неприятель цофнув ся назад до свого місця випаду. Сейчас вислано стежі, а сї ствердили, що перед фронтом не було вже нїкого лиш значна скількість ранених і побитих.

В ночи на 1го падолиста хвилеві та наглі напади ворожого огня доскулювали нам дуже підчас направлюваня й відновлюваня становиск. Але праця не уставала! Мимо всїх прикростий и цінних втрат відбудовано в многих місцях окопи и перешкоди. Всїм нам було зовсїм ясно, що сьлїдуючий день принесе нам з собою новий, сильний ворожий наступ.

Ся сьвідомість виявляла ся менче в словах, чим в сьвідомій цїли роботї кождого поодинокого офіцира и рядовика. Із їдою навіть того вечера упорали ся всї дуже скоро, хоч в иншим часї є се хвиля тихого и солодкого відпочинку — коли в загалї в таких обставинах (стрілецькі рови и ніч), про се можна говорити. Кождий приготовляв ся як міг на принятє ожиданого гостя. Звичайних розмов тої ночі також не було. Чути було лише приказн и зарядженя. Всюди панувало якесь дивне зрівноважене, та добрий, гідний подиву настрій. Нї слїду якогось нервового подражненя.

Вже скоро сьвіт зростав ворожий, артилерийний огонь, а з розсьвітом дня перейшов він в шалїючий гураґановий огонь. Стріляли всякого рода батериї. У мене нема слів, щоб представити єго велич и грізну сцену того огню. Се треба пережити. В кавернах погасли всї сьвітла, а скали здаєть ся дрожали!

Відважні обсерватори так в лїнії як і в резервових становисках, а перед всїми надпоручник Когутек мимо падаючих густо як дощ ворожих стріл і мін оставали на своїх місцях. Як велика и гідна подиву, геройска відвага одушевляла тих вірних свому обовязкови обсерваторів! Їх становиска відтяла ворожа артилерия. Зірвані дротяні перешкоди лїтають з лоскотом у воздусї. З цїлою силою паде відорване від скали камінє і нищить собою все довкруги. Там десь паде в задну стїну рова цїльний ворожий стріл, а хмара малих камінних відломків летить на всї сторони. А сей хоробрий герой стоїть все на своїм місци и холоднокровно використовує кожду спокійнїйшу хвилину, щоби лиш дальше слїдити за ворогом. Правда, деякий лишає своє місце, але се лише на короткий час і на те, щоби донести до каверни, що товариш на право від него ранений, а на лїво засипаний. І сейчас вертає він назад, але вже не сам. З ним йде вже новий товариш, що до-

бровільно зголосив ся йому помагати.

О годинї 10тій перед полуднем донесено, що ворожа піхота пересуває ся з півночи на полудне. В хвилину по сім наступає проти нас величезна лінїя ворожої піхоти. Найбільше проти сусїдного північного відтинка. Там збочем гори ишла филя за филею.

Наша артилєрия працює завзято. Вона вже довго ждала на таку хвилю, щоб своїм огнем знищити ворожі ряди. Знаменито співдїлають з нею наші машинові кріси. Не зважаючи на ворога перед фронтом, флянкують вони на північ, а вислїд їх працї стає скоро замітним. Видно як там в горі ворог в своїм наступі хитає ся, його ряди заломлюють ся, а в кінци ся часть ворога, якій передусїм посьвятили свій твуд машинові кріси, кидає ся до утечі. Також і наші метачі мін післали в сю сторону кілька своїх гучних поздоровлень. Вони то головно спонукали ворога залишити свій приступ.

Огонь нашої піхоти, що поздержував ворога в приступі проти наших лїній з переду був також сильний і влучний. Розумієть ся і наші славні батериї били цїльно в саму середину ворожих рядів, бо в коротцї і тут ворожий приступ почав хитати ся і небавом ворог підняв відворот на цїлій лїнїї, а вкінци утїк цїлими збитими масами.

В тім самім часї дальші ворожі филї наступали дальше на північ, а обсерватори донесли, що мабуть ворожа піхота усадовила ся в наших окопах.

Кілько наших становиск дістало ся в ворожі руки сього не мож було докладно бачити. Бачити можна було лише се, що у віддаленю яких 300—400 кроків від нашого правого крила на північ все ще було не нарушене.

В сїй хвилї видає полкова команда приказ протинаступом відбити становиско.

Сейчас нечайно беруть ся до дїла призначені до сього відділи. І тільки вийшли вони з каверн і долїн де були укриті, а вже ворожа артилєрия мов пекольна яка туча кидає ся на них. Та вони не впинно, хоч і з втратами йдуть вперед і здобувають терен.

З запертим віддихом слїдив я за ними й горячо бажав

їм, щоб дістали ся еще яких 200 кроків наперед, щоб чим скорше вийти з під сього пекольного огню. Бо чим блисше до ворожих позиций, тим безпечнійше стає перед ворожою артилєриєю. Та не минуло 2—3 мінут а все зникло в хмарах пороху й диму. Я нетерпеливо ждав на найблизше донесенє.

Нараз випинають сьвіжі резерви з сусідного, північного крила. Вони так само йшли осторожно вперед скриваючись поза камінє і в яруги. Але так само як перед тим, і проти них звертає ся сейчас ворожий, гарматний огонь і вкоротці й тих героїв покриває вже дим і порох.

Нараз в одну з долин паде тяжкий ворожий стріл, а чорний дим і стовп огню підносить ся в гору. То запальний ґранат вцілив в одно ратункове місце, де лежало богато тяжко ранених і на жаль не всїх вдало ся виратувати.

О годині 11·15 перед полуднем розпочав ся наш протинаступ. Майор Бегм післав з початку тільки одну часть нашої резерви. Та скоро побачив він, що сьвіжа ворожа маса грозить її окруженем, висилає з флянки новий відділ. Оба вони йдучи разом скісно вперед, безперивно й енерґічно, крок за кроком втискають ся у власні становиска і по короткій борбі проганяють останкі ворожої маси. В самих вже ровах розгра-

єть ся ще коротка рукопашна борба і вона дає ще кількох полонених.

О годині 1ій по полудни втрачені становиска були знова цілковито в наших руках.

Дальше на північ кипіла ще борба, а одна стежа, яку вислала полкова команда, донесла, що і там 55тка пішла вперед і вдерла ся у ворожі окопи.

Як пізнійше показало ся, була то наша 14. компанія. Перед тим стояла вона як резерва північного, сусїдного відтинка. Підчас італїйского наступу приділено її в розтрільну. Та сильний, ворожий приступ випер її звідтам разом з попередною залогою. Хорунжий Цеттель попровадив останки з неї в одну долину близько за фронтом і там при помочи кількох наших хоробрих підофіцерів злучив їх разом з уступаючими взад частями двох иних відділів. Упорядкувавши все скоренько кидає ся він енерґічно на втрачені становиска, а йдучи приступом на Італїйців, які там усадовили ся, бере їх в полон. В однїй хвилї доходить він аж до їталїйських позицій, з яких несподївано заскочений ворог без ладу втїкає. Щойно на приказ опустив хорунжий Ц. сю лїнїю й обсаджує власну тільки 30 кроків в задї.

А на північ все ще кипіла борба. У нас і на сусїднїм відтинку з сумерком почала вона притихати. Сейчас таки упорядковано відділи, а офіцерські стежі постарали ся о точне полученє як найдальше на північ.

Як все так і сего вечера прийшли з їдою наші відважні кухарі й обслуга з вючними зьвірятами, хоч ворожа артилєрия час від часу замикала їм дорогу. І їм хоробрим належить ся присьвятити також лавровий листок. Се тихі герої, які зі стоіцким спокоєм йдуть ніч в ніч своєю дорогою аж до перших лїнїй. У них одна все лиш думка: як найскорше принести своїм товаришам так довго вижидану поживу. Богато з них відбуває сю дорогу вже від півтретя року, а богато з них разом зі своїм вірним зьвірятем давно вже відбуло свою послїдну дорогу!

В ночи з 1го на 2го падолиста зачинає ся знова сильний ворожий огонь і то майже виключно з найтяжших батерий

і остає щойно по полудни 2го падолиста. То шалїв на нас Італїєць за те, що ми перешкодили йому в дорогї на Триест.

Вечером 2. падолиста скінчила ся девята битва над Сочею.

* * *

З того славново подвигу нашого полку мушу ще дещо замітити.

Передусїм зверну увагу на повну посьвяти поміч своїм загроженим товаришам.

Не зважаючи на се, що проти нашого відтинка йшли шаленї ворожі наступи, більша часть наших машинових крісів звертала все свій огонь флянкуючи ворога, коли він йшов приступом на сусїдний відтинок. Також і всї наші резерви, коли відкинули ворога, що дер ся на нашу першу лїнію з переду, пішли з помочию сусїдови й енерґічним дїланем очистили єго рови. А ся мужеська рішучість і спокій у людий, по тих тяжких днях гураґанового огню, який псував і найсильнїйші нерви та зрівнював з землею всї становиска і сей доцїльний і без сумнїву влучний огонь нашої піхоти чи не заслугує на особливе признанє.?

В сїй битві побачили ми, що якраз тут в Карстї стрілецький рів є менше важним. Є він звичайно цїлею ворожої артилєрії і мін і нема жадної технїки, якаб могла тому огневи противдїлати. Стрілецький рів все приманює до себе огонь ворожої артилєрії. Найбезпечнїйшими тут є каверни, положені близько стрілецьких ровів. Дротяні перешкоди зедержують і тут своє значінє, бо навіть ще і тоді, коли знищить їх вже огонь все ще сповняють вони свою задачу.

Не можу нїяк поминути і сю неустрашиму завзятість нашого противнаступу. Визначили ся в нїм особливо хоружний Цеттель, котрого хоробрість я вже представив, дальше командант пів шестої, пів тринайцятої й четвертої части пятої компанії.

З поодиноких геройських дїл заслугуют на увагу дїла офіцерського заступника, звісного з хоробрости підофіцира Мазура. При протинаступі спостеріг він як один ворожий машиновий кріс йде з останною ворожою масою вперед і хоче осадити ся так, щоб єго півкомпанію, яка атакувала в північнім напрямі взяти з флянки. М. хватив за кріс і кидає ся на

сей машиновий кріс, який якраз в сій хвилї почав стріляти. З найблизшого віддаленя стріляє він двох з обслуги і з піднесеною кольбою кидає ся на прочих. М. віддає ще до них кілька стрілів і вертає знова до свого відділу.

Рядовики Куха й Бібель підсувають ся з переду до стріляючаго машинового кріса й зблизька зачинають стріляти на обслугу. Коли побачили се піхотинції Чод і Цітошиньский кидають ся з флянки на ворожий машиновий кріс, забивають обслугу, а кріс здобувають.

Чудово держали ся і обсерватори. Богато з них, хоч ранені не оставило свого місця. Щойно треба було приказувати, щоби уступили.

Хоробро держали ся і санітети. Раз в раз, в часї напрасного огню, переходили вони рови, забирали ранених, а вже передовсім визначили ся вони при видобуваню засипаних. Через скору поміч многим уратовано житє.

Ордонанси і телефоністи радо наражували своє житє, щоби тільки вдержати получене. А при пожері ратункового місця, про який я вже згадував, відзначив ся особливо цуґсфірер Фердербер.

Безпосередно побіч ратункового місця було нагромаджено дуже богато муніциї й вибухових материялів. Ф. кидає ся сейчас до тих скринок й забирає їх з палаючого огню і то йому зовсім вдає ся. По сім працює він невпинно при хороненю ранених в безпечне місце.

Я вповні сьвідомий сього, що представленєм хоробрости й подвигів 55 п. п. в 9-тій битві над Сочею, не даю суспільности нічо надзвичайного. Кождий австр. угор. військовий відділ може похвалити ся в своїй історії такими самимими примірами военного товариського пожертвованя, рішучої мужеської відваги, та погордою смерти у вірнім сповнюваню обовязків.

Я хочу, щоби мій опис містив в собі тільки той день слави 55-го полку, яких всїх єго членів наповняє гордостию й милим вдоволеням.

Сей день слави яснїє також в нашій історії, прикрашений великим числом блескучих медалїв хоробрости.

Коби тілько Всевишний знова дав 55-тому полкови таку нагоду, а о вислїд ми вже самі подбаємо.

Приказ полкової команди ч. 561 з дня 1. падолиста 1916.

Третий вже день стоїть наш полк в страшнім артилерийнім огни. Вчера відбив він цілковито італійскїй наступ, а нинї в рішучім протинаступі відобрав страчені сусідні становиска.

З радісною гордостю можемо вважати нинїшний день днем слави полку, а й висказую всім хоробрим свою горячу подяку.

Особливе признаня висказую п. майорови Бемови за його рішуче і обдумане дїланє, а командантам компанїй 2-го баталїону і частям 4-го баталїону за знамените переведенє противнаступу.

Таке саме признанє висказую всім толєфонїстам і ордонансам за їх холоднокровність і неустрашимість в службі, завдяки чому навіть в найтяжшім огни можна було вдержати полученя.

Ф л я й ш е р. м. п.

О б е р с т л я й т н а н т.

Приказ полкової команди ч. 376 з дня 16 падолиста 1916.

Я використовую отсю милу нагоду, щоби висказати свою горячу подяку полковому лікареви п. Др. Огурек за знамениту організацию лікарской службы в полку. Не давно минулі дни девятої офензиви дали саме можність побачити як слід се знамените функционоване лікарського апарату. Панови лікарі й санітарні хорунжі як и санітет—унтерофіцирі і санітети дали докази своєї хоробрости і пожертвованя при опіці й хороненю ранених. Лиш правдива гуманність й почуте военної товарискости є в можности се все зділати.

Ми всі є сього переконаня, що наші лікарі і їх помічні органи в знаменитий спосіб несли нам поміч, де тільки було можливе.

Фляйшер м. п.
Оберстляйтнант.

В ДРУКАРНІ ЕУГ. І ДР. К. КОЗЯНЬСКІХ В КРАКОВІ.